

Записи наше душе

Неуморни истраживач и посматрач живота, људи и свакодневице, Милован Данојлић, обрадовао је своје читаоце још једном новом књигом "Личне ствари" у издању "Платоа" из Београда.

Огледи о себи и другима, настали су из талога искуства, сећања, емоција али и луцидног опажања и промишљања. Зато се у њима Данојлић креће просторима родног краја, Београда, Париза Лондона... у времену од раног детињства до данашњих дана.

Баш као и различита места настанка, баш као различити људи и догађаји који су га инспирисали, и теме су веома разнолике. Ни сам писац се није трудио да направи неки тематски ред, већ, чини се, као да их је све срцем пригрлио и сместио у торбу сећања под називом "Личне ствари" и послао читаоцима да са њима подели своје размишљање и емоције.

Ипак, по начину обраде теме ови записи се могу поделити у три групе: есеистички записи, аутобиографске приче и приче о другима.

Читањем ове књиге добија се утисак да Данојлићу ништа не промиче ниједна детаљ живота, ниједно лице које можда случајно мине иза неког угла, догађаји наизглед безначајни на које већ гледамо као на уобичајене ствари, али и они који се тичу и нашег друштва и света.

У приповедачком поступку Данојлић се најчешће креће од појединачног ка општем. Детаљ који је опазио за њега је само подстицај на размишљање а тема се онда шири попут концентричних кругова на води насталих од само једне капи на површини.

Тако само поглед с прозора на улични сат започиње причу о двома Бодлеровим песмама истог наслова - "Сат", о протицању времена. А затим нас подсећа да смо занети временом свакодневице заборавили на оно вечно време које је било пре нас и које остаје после нас, подсећа нас на једно другачије мерење времена, на бројчанике који се носе у "зеницама горских језера", у "ватрама отворених огњишта", у "очима оних које волимо".

Једна пролазница наводи га на размишљање о постојању ружноће као исхода и ружноћи као датости и о њеној манифестацији код мушкараца и жена, код појединих народа истока и запада. Анализирајући лик жене указује на то да се из израза лица може прочитати много тога па и врста односа и начин живота мушкарца и жене. Разматра утицај средине и савременог друштва управо на израз лица људи, да би на крају направио паралелу са са лицима наших сународника и лепоти код нас.

Пишући о темама из света уметности, пре свега књижевности, Данојлић нас шета кроз различита дела и различите епохе, откривајући у

њима оно што је другима промакло и у садржају и у стваралачком поступку. У овим "огледима" налазе се и таква запажања и идеје које би могле бити и предмети великих расправа и студија.

Али, износи Данојлић и неке личне стваралачке дилеме, образлаже и неке своје ставове и наклоности, свој стваралачки поступак.

Да ли је Ја које пише исто са оним Ја из прошлости о коме пише, пита се Данојлић, између осталог, и искушава разговор писца са самим собом. Реалне слике у својим делима образлаже речима: "Зашто бих измишљао кад ми властито искуство са људима, са временом, са самим собом, личи на грдну измишљотину. Измишљам кад ваља запушити рупе у времену."

Не остављају га равнодушним ни актуелне теме. Велики пораст секти и њихова погубност га наводи да се запита откуд потреба код човека за удруживањем у секте, за окупљање у заједницу такве врсте. Дилему за или против смртне казне образлаже из угла људи којих се то питање тиче на различите начине.

Чини се да с највише уживања Данојлић пише о малим обичним стварима и појавама које нас окружују и које често ни не примећујемо јер смо се на њих навикли као на нешто уобичајено. Али он нас овим својим "огледима" разуверава и доказује да је све вредно пажње, да све носи неку поруку и да је све у свету прожето једно другим.

Пишући о цвећу у саксијама потсећа нас да је оно још једина веза са природом у нашим становима по вишеспратницама. А у причи о мукама повртларских биљака, у време суше, у родном крају, кромпир има судбину трагичног јунака.

Ослушкујући "тајну музику свакодневице" Данојлић не заобилази ни судбине обичних, малих људи, својих суседа, људи које је сретао, са којима је друговао.

Својим сећањем он оживљава многе савременике, оне који су били незаобилазни у јавном животу, оне које је презирао, оне којима се дивио, са којима је друговао и оне са којима је "ратовао". Веома дирљиве су приче сећања на Душка Радовића и Оскара Давича.

Крајње искрен, отворен у аутобиографским записима даје слике свог детињства и младости, па и зрелих година обележених бунтовничком нарави. У њима писац отвара душу пред читаоцима не либећи се да открије и своје слабости, да призна грешке и да се покаје за неки поступак. Тако је успостављен један присан однос са читаоцем и чини вам се као да ту испред вас седи неки стари познаник пун искренности и поверења који дели са вама своја искуства и сазнања.

У огледима-есејима више доминира јасан и сажет израз који се свODE на размишљање анализира и извођење закључка на основу постојећих чињеница. Из прича о детињству, младости и сећању на пријатеље, зрачи лирска топлина и у њима Данојлић најчешће не може да заобиђе за њега препознатљиво пажљиво и упечатљиво описивање. Али, без обзира да ли је пишчева рука вођена душом или рациом, без обзира на који начин вам

саопштава то што жели, сваким својим записом успева да покрене нешто у вама, или у души или у глави.

Откривши нам своје "личне ствари" Данојлић нас, у ствари, суочава са нашим личним стварима које смо можда сакрили од самих себе и показује нам да није тако тешко отворити шкриње сопствених душа.